

16

Eesti Vabariigi Põhiseadusliku Assamblee
II toimkonna koosoleku protokoll nr. 5
12. oktoobril 1991

Koosoleku algus kell 10.00

Koosolekut juhatas toimkonna esimees
Vardo Rumessen

Koosolekust võtsid osa

abiesimees	Lehte Sööt (Hainsalu)
liikmed	Sirje Endre
	Ain Kaalep
	Enn Leisson
	Linnart Mäll
	Sergei Petinov
	Sergei Sovetnikov
	Juhan-Kristjan Talve
	Lauri Vahtre

P ä e v a k o r d :

1. Jüri Adamsi ja autorite seaduseelnõust
2. Ameerika professori Schwarzi seisukohtadest põhiseaduse koostamisel.

I

L.Sööt: Aluseksvõetud seaduseelnõud peaks võrdlema J.Raidla projektiga.

S.Endre: Tuleks võrrelda ka 1938.a. põhiseadusega.

A.Kaalep: §15 viimane lõik tekitab küsimärgi.
§18 ... ühendamine Venemaaga. Miks ainult Venemaaga?

§13 lõppu lisaksin: Eestis ei ole surmanuhtlust.

E.Leisson: §19 Relvastamata koosolek ongi ju rahumeelne, topelt pole vaja.

§23 Eestis ei ole vähemusrahvused, vaid rahvusvähemused. See tuleb igal pool ära parandada.

§24 ... on õigus kasutada kõrvuti riigikeelega ka rahvusvähemuse keelt.

II lõik on tarbetu.

§28 ... ülim on tarbetu.

§32 ... on kohustatud austama (?), täitma küll, aga austama?

L.Vahtre: §9 II lõigu võiks ka ära jätta

S.Endre: §9 on Eesti kodanikud, §32 on välisriigi kodanikud. §9 II lõik tuleks ikka sisse jätta.

L.Mäll: §32 ja §5 tuleks ühendada. II ptk. pealkirjas peaks olema "Kodanike põhiõigused..."

§25 II ja IV lõik on vastuolus. II lõik võiks ära jääda.

V.Rumessen: §4 ja 5 on põhimõttelised alused §32 on

välisriikide kodanikud.

L.Vahtre: §32 austama on mitme tähendusega, siin arvestama.

V.Rumessen: Võiks olla järgima.

S.Endre: Ei poolda, et me kohustame kedagi tööd leidma.
§25 II lõik.

L.Vahtre: Töö leidmine on igaühe oma asi.

V.Rumessen: Võtta ära viimane lõik.

L.Sööt: Kohustus tööd leida peab olema

L.Mäll: J.Raidla projektis §41 on parem.

J.Talve: Töölepingute sälmimine on vaba.

L.Vahtre: §18 on õigus ja õigus piirata

§19 - " -

§18 mittetulunduslikud ühingud on, aga tulunduslikud ei ole.

Võrdleme neid J.Raidla peatükiga, tal on rohkem lahti räägitud.

L.Vahtre: J.Raidla §33 on parem

L.Sööt: - " -

L.Vahtre: J.Adamsi §19 ja J.Raidla §32 tuleks kokku viia, paluda seda teha J.Adamsil.

§19 vabas õhus, pooldada avalikus kohas.

S.Sovetnikov: §24 on liiga pikk, I lausest aitab, ülejäänud on öeldud §6 ja §31. Piirkondades, kus on enamus rahvusvähemus võib kasutada kohalikku keelt.

Olen nõus professor Rebasega, kes ütles, et peame veel mõne § juurde panema. Kokku võiks olla 50-55 §. Järgmiseks laupäevaks võin tuua kirjalikult ettepanekud.

L.Vahtre: J.Raidla projekti arutades otsustasime aluseks võtta §46 ja 47, 1920.a. §21 ja 22.

§23 on J.Adamsil "Igaüks on vaba oma rahvuse määramisel." Kas ikka on? See on liiga lai.

Meie otsustasime J.Raidla §35 kasuks.

S.Endre: parandatud J.Raidla variant aitab vastuolust üle saada.

J.Talve: Rahvuse määramine peaks olema inimese enda asi.

L.Vahtre: Jätame igale kodanikule õiguse säilitada oma rahvuslik kuuluvus.

L.Sööt: §33 sõnastus on väga segane, peaks lihtsamini sõnastama.

E.Leisson: §34 viimane lause on kohtu otsuse kitsendamise. Ettepanek hoopis ära jätta.

J.Talve: Kohus ei lähtu põhiseaduse, vaid kriminaalseaduse järgi.

L.Sööt: Tuleks enne uurida, kui maha võtta.

V.Rumessen: Olulisemad mõtted on ära räägitud. Mõned veel.

1. Pealkiri. Peaks olema kodanike põhiõigused ...

2. Struktuur tuleks muuta:

- 1) kodanike õigused,
- 2) välisriikide kodanike õigused
- 3) inimõigused

Alguses seega §28-31, mis räägib meie kodanike õigustest.
3. §4 ja §5 tuleks viia ka II ptk.

4. Peatükki tuleb tunduvalt laiendada. Võtta sisse need punktid, mis on seotud loodus- ja elukeskkonnaga.

L.Vahtra: Struktuuri muutmisega pole nõus. Tuleb alustada inimõigustest ja siis minna kodanike õigustele, st. laiemalt ringilt kitsamale, see on loogiline.

L.Sööt: Ekspert J.Pöld ütles, et J.Adamsi eelnõus on just see loogika hea.

J.Talve: Kas ei peaks viitama rahvusvaheliste inimõiguste lepetele.

V.Rumessen: Jään eriarvamusele. Riik tugineb kodanikkonnale. Peaks minema üksikult üldisele. Mõelge!

II

Kuulati Ameerika professori, inimõiguste spetsialisti Schwarzzi loengut põhiseadusest.

Küsimusi esitasid V.Rumessen, J.K.Talve, V.Salum, A.Kaalep, L.Mäll.

Prof. Schwarz: Ameerika põhiseaduses on rõhk inimõigustel. Kodanike õigustest räägitakse väga harva.

Vahe inimõiguste ja kodanike õiguste vahel võib olla ainult seoses rahaga. Näiteks kodanike eelisõigus haridusele, tervishoiule, valimisele jne.

Koosolek lõppes kell 13.30

Toimkonna esimees

Vardo Rumessen

